

Юшко С. В. Оцінка чинного механізму визначення прибутку як об'єкта оподаткування

Розширена анотація

Один із головних в Україні бюджетоформуючих податків – податок на прибуток підприємств, частка якого в доходах державного бюджету за останні 5 років становила близько 20 % – наразі залишається найбільш неоднозначним для розуміння та надзвичайно складним для обчислення. Найсуттєвіші зміни у механізмі його справляння відбулися із прийняттям нової редакції Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств», яка вступила у дію з другої половини 1997 р. Починаючи з підсумків роботи підприємств за 1997 р. в українській практиці окремо існує прибуток (збиток) як кінцевий результат фінансової діяльності суб'єктів господарювання та прибуток (збиток) як об'єкт оподаткування. При цьому механізми їх розрахунку виявилися настільки відмінними один від одного, що за умов констатації збитків у фінансовій звітності, підприємства можуть нараховувати та сплачувати податок на прибуток і навпаки.

У роботі зазначається, що запроваджений в Україні порядок обчислення величини об'єкта оподаткування з податку на прибуток характеризується істотними недоліками:

- застосування правила «першої події» при визначенні валових доходів та валових витрат спотворює саму суть прибутку як різниці між співвіднесеними доходами та витратами, істотно порушує права платників податку генеруючи ризики оподаткування касової виручки та сплати податку навіть за умов затримки платежів за реалізовану суб'єктом оподаткування продукцію (надані роботи, послуги);

- коригування об'єкта оподаткування на величину приросту (убутку) вартості запасів на складах підприємства, у залишках готової продукції та незавершеному виробництві та вимога визнання валових витрат щодо операцій, здійснюваних з окремими контрагентами, виключно за методом нарахувань порушує застосування єдиного часового підходу до визнання доходів і витрат у податковому обліку, і обумовлює, як результат, завищення величини оподаткованого прибутку та податкових зобов'язань платників податку;

- неможливість одночасного визнання доходів та витрат підприємства, затягування моменту визнання витрат у часі навіть в умовах помірної інфляції може суттєво викривляти величину фінансового результату, штучно завищувати суму нарахованого податку;

- не завжди обґрунтоване а в окремих випадках надмірне обмеження складу валових витрат підприємства веде до зростання податкової бази, фактичного оподаткування не прибутку, а частини витрат підприємства;

- необґрунтований порядок визначення величини амортизаційних відрахувань підприємства, який замість формування джерела коштів для вчасного оновлення засобів виробництва лише викривляє реальну вартість основних фондів та подовжує терміни їх амортизації.

У роботі наголошується, що з метою гармонізації інтересів держави та платників податку чинний порядок оподаткування прибутку в Україні підлягає терміновому перегляду. Ключовим напрямом його удосконалення має стати відмова від хибної практики визнання доходів і витрат за правилом першої події, повернення до застосування принципу нарахувань та відповідності доходів і витрат. Виконання даної вимоги не вимагає серйозного коригування податкового законодавства і може бути безперешкодно реалізоване у стислі терміни. Подальше ж реформування системи оподаткування прибутку має здійснюватися шляхом:

- скасування дорогої та складної системи податкового обліку та перехід до визначення прибутку як об'єкта оподаткування виключно на підставі даних бухгалтерського обліку шляхом проведення відповідних коригувань його величини;

- запровадження механізму індексації доходів та витрат підприємств незалежно від сфери їхньої діяльності;

- перегляду нормативів віднесення витрат на зменшення величини об'єкта оподаткування у напрямі підвищення рівня їх обґрунтованості, що має на меті мінімізацію ризиків ухилення господарюючих суб'єктів від оподаткування, дотримання інтересів платників податку та посилення стимулів до конкретних напрямів витрачання фінансових ресурсів.

Повний текст статті див. за посиланням:

http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2010_5_9

